

Sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut imaluunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissummilluunniit akissuteqarnissamut piffissarititap qaammatinngorlugu sivitsorneqarnissaa anguniarlugu, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30. oktober 1992-imeersup allanngortinneqarnissaa siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Inuit Ataqtigiit Inatsisartuni ilaasortaataat)

aamma

Kalaallit Nunaanni suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30. oktober 1992-imeersup piumasaaqatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, § 6, imm. 3, ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Siumup Inatsisartuni ilaasortaataat)

pillugu

Inuussutissarsionermut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerpeqarnerani saqqummiunneqartoq

Inuussutissarsionermut Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini makkunanga inuttaqarpoq:
Inatsisartunut ilaasortaqaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaqaq Andreas Uldum, Demokratit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaqaq Kim Kielsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaqaq Akitsinnguaq Olsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaqaq Karl Lyberth, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaqaq Knud Fleischer, Kattusseqatigiit Partiiat
Inatsisartunut ilaasortaqaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaqaq Hans Inoksen, Siumut, (sinniisoq)

Siunnersuutip UPA/2012-imi siullermeerneqarluni suliarineqarnerata kingorna ataatsimiititaliap Inatsisartut siunnersuutaat misissorpaa matumuunalu Inatsisartuni suliarineqarnissaanut isummersuutini nalilersuininilu saqqummiullugit.

1. Siunnersuutit Inatsisartuni siullermeerneqarlutik suliarineqarneri

Aallarniutigalugu Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, tassalu suliat siullermeerneqarnerini siunnersuutigineqartut piviusunnigortinneqarnissaat eqqarsaatigalugit tamanna partiit oqaaseqartartuinit arlalinnit isumaqataaffigineqarmat. Naalakkersuisut tamanna akissuteqaatiminni ima oqaaseqarfigaat:

”Naalakkersuisut siunertaasut tapersorsorpaat, tassalu nunaqavissut sulisussarsiuussanut atorfinitsinneqartarnissaat. Sulisoqarnermi soqutigisaqaqatigiinnut kommunenullu attuisussaammat pingaarluinnarpoq aappassaaneerinninnissaq sioqqullugu sukumiisumik tusarniaanissaq. Taamaammat Naalakkersuisut siunnersuutigaat aappassaaneerineqarnissaa ukiamut kinguartinneqassasoq, taamaanikkummi sussasaqartunut siamasissumik tusarniutigineqareersimassammat maalittarissassanik nutaanik pilersitsinnginnermi.”

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, tassalu tusarniaanissaq Naalakkersuisut oqaatigisimasaat maanna naammassineqarsimalermat. Tusarniaatitsinerullu imarisai attuumassuteqartut ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaanut ilanngunneqassallutik. Partiit oqaaseqartartuisa saqqummiussaata aammalu Naalakkersuisut tusarniaassutaat isumaliutissiissummut matumunnga ilanngussatut kakkiunneqarput.

1.1 Siunnersuutit imarisai siunertaallu.

Siunnersuutigineqartuni Kalaallit Nunaanni suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30.oktober 1992-imeersup allannguuteqartinnissaa siunertarineqarpoq, taamaalilluni sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginnerini kommunalbestyrelsen sulisitsisumut itigartitsissummik akuersissummilluunniit akissuteqarnissaanut piffissarititaq qaammatinngortinneqarluni.

Atorfiit inatsisartut inatsisaatigut nalimmassaavigineqartut inuttalerniarnissaanut atatillugu kommunit suliffissarsiuussisarfiini nunaqavissunik sulisussarsiorarnissamut atatillugu najukkami suliffissarsiuussisarfiit periarfissatigut pitsanngorsaavigineqarnissamik kissaateqarnerat siunnersuummi tunuliaqutaasoq paasinarpoq. Piffissaliussamik sivitsuineq, najukkami nunaqavissut amerlanerusut sulisussarsiarineqartalernissaanut iluaqutaataasinnaanera, siunnersuuteqartut ilimagaat.

1.2 Aalajangiiffigisassatut siunnersuutitut Naalakkersuisut tusarniaanerat

Tulliuttuni Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap tusarniaanermit akissuteqaatit aammalu tusarniaavigineqartunit oqaaseqaatigineqartut ilaat naatsumik issuaavigalugillu oqaaseqarfigissavai. Aalajangiiffigisassatut siunnersuut soqutigisaqaqatigiinnut ukununnga tusarniutigineqarsimavoq:

Naalackersuisoqarfiit tamarmik, kommunit, KANUKOKA, MT Højgaard, Royal Greenland, Rambøll, InuPlan, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiaq, HoResta, Nunatta Sinniisoqarfia, Suliffinnik Nakkutilliisoqarfik, SIK aamma NUSUKA.

Ukunanga tusarniaatitsinermit akissutisisoqarpoq: Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiat, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Nunatta Sinniisoqarfia, SIK aamma Politimestereqarfik.

Aallarniutigalugu Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, tassalu aalajangiiffigisassatut siunnersuutit tusarniaavigineqartunit assigiinngitsunik isumaqarfigineqarmata.

Kommuneqarfik Sermersooq

"Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersumi § 6, imm. 3-mi akissuteqarnissamut killigititap ullunit 14-init qaammammut ataatsimut ullunulluunniit 30-nut sivitsorlugu allannguinnissaq kommunip tapersersinnaanngilaa.

Tamatumani ilaatigut kommunip suliamik ingerlatsinerata pisariaqanngitsumik sivitsornissaa kiisalu siunnersuutigineqartut killissarititaasup sivitsorneqarneratigut nunaqavissut piginnaaneqartut pissarsiarineqarsinnaasut amerliunnaanginnerat tunngavigineqarpoq.

Akissuteqarnissamut killissarititap sivitsorneqarnera ataatsimut isigalugu pisortat namminersortullu sullinneqarnerannut ajorseriaataasussatut nalilerneqarpoq."

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

Ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa, tusarniaasitsinermit akissuteqaatip matuma sularineranut atatillugu Sermersuup Kommuneata suliffissarsiussisarfik attaveqarfigisimassagaa. Ataatsimiititaliap maluginiarpaa, siunnersuutit akuerineqassagaluarpata sulisussat imaluunniit piukkunnaatillit pissarsiarisarnissaat ajornannginnerulersussatut kommunimit ilimagineqanngitsoq. Pissutsit taamaanginnerannut uppersaataasinnaasunik paasissutissanik ataatsimiititaliaq pigisaqanngilaaq.

Tusarniaatitsinermit akissuteqaammi soorluuna aamma, suliffeqarnermi aaqquissuusaanikkut tunngasut ajornartorsiutaasutut kommunimit tunngaviutinniarneqarpatut, tassunga

ilanngullugu najugarisami suliffissarsiuussisarfiit sulisussanik naammattunik aamma/imaluunniit piginnaasalinnik sulisitsisut pisariaqartitaannik sulisussaqaarsinnaaneranut.

Kommune kujalleq

"Kommunip pineqartumut tusarniaaviginera Kommune Kujalliup iluarisimaarpaa, tusarniaanermullu piffissaliussap ullut 14-init qaammammut ataatsimut sivitsornissaanut siunnersuut tapersorsorlugu. Suliffeqarfiit namminneq sulisussarsiorlutik neqeroorusiortarnerannik, sulisorisassanillu qisuariartoqanngippat sulisunik avataaneersunik immikkut iliuuseqaqqinnatik imaluunniit saaffiginninnatik sulisussarsiorarnerannik kommunip assersuutissaqaarneranik tamanna tunngavilersorneqarpoq. Taamatut iliortoqartarneq piffissalersuutip sivitsorneratigut."

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

Aallarniutigalugu Ataatsimiititaliap oqaatigisariaqarpaa, tassalu kommunip tusarniaatsitsinermit piffissarititaasumik oqaatiginninnera kukkusuummat. Tassami matumani allaffissornikkut akissuteqarnissamut piffissaliussaq kommunip nammineq iliuuseqarfigisinnaasaa pineqarmat. Tamanna Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 27, 1992-10-30-imeersumi allassimavoq:

"§ 6. Kommunalbestyrelsip aalajangissavaa § 5 malillugu akuersissut tunniunneqaarsinnaanersoq. Akuersineq nalunaarutigineqartassaaq atorfik sulisussamik kalaallimik inummilluunniit immikkut ittumik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartumik piumasarineqartut naapertorlugit ilinniagalimmik kommunip suliffissaqartitsinermit ingerlatsiviata inuttassarsissussinnaanngippagu.

Imm. 2. Akuersissut tunniunneqaarsinnaavoq piffissamut aalajangersimasumut atuuttussanngorlugu.

Imm. 3. Akuersissut tunniunneqartutut isigineqassaaq qinnuteqartup qinnuteqaatimi tunniunneraniit ullut 14-it qaangiutsinnagit sulisitsisoq allamik nalunaarutisisimanngippat."

Kommune Kujallermit isummersuutigineqartut paarlattuannik Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaatigisariaqarpaa, tassalu suliffeqarfiit najukkami tamanut allagarsiinikkut sulisussarsiorni inatsisip siunertaa malillugu iliuuseqaqqaartarmata, avataaniit sulisussarsiornissaminnut Kommunalbestyrelsimut qinnuteqaammik nassiussilinnginnerminni. Tamanna tunngavigalugu kommunip tusarniaatitsinermit akissutaata atorneqaarsinnaanera killilerujussuusoq, Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap

oqaatigisariaqarpaa.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffia (GA)

" Kattuffiup atorfiit sapinngisamik annertussuseqartumik najugaqarfimmit sulisuusunit inuttalersornissaannut anguniagarisanik tapersersuillutillu piviusunngortitsinissamik suliaqarnera Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiata (GA-p) erseqqissarpaa. Ullumikkulli sulisunik atorfinitsitsiniarnermut atatillugu inuussutissarsiuteqarfiup sivisuumik ingerlassatsisoqarfimmik atugassaqaartitaareersoq GA isumaqarpoq. Taamaattumik najugaqarfimmit sulisussanik annertunerusumik atorfinitsitsinermik piffissaliussap sivitsoqqinnerata nassataqassanera GA-p upperinngilaa, paarlattuanilli aningaasartuutit annertunerulersut, tunisassiorsinnaassuseq ajornerulersoq, aamma pisisussanik ajornerusumik sullissinerulerneq nassatarissallugit, pissutigalugu atorfiit inuttassarsiukkat sapinngisamik sunniuteqarnerpaasumik inuttalerneqarsinnaanngimmata. Aallarniutigalugu sulisussamik pisariaqartitanik inuttassarsiuinermik ajornakusoortitsinerusunik malittarisassianik aalajangersaasoqartinnagu suliffeqarfimmi amerlanerusut suliffeqalersinnissaannut naleqqiullugu suup ajornartorsiutaanerata imaluunniit unammillerfissaanerata qulaajarnissaat pingaarnersooq GA isumaqarpoq. GA naapertorlugu piffissaliussap sivitsornera tassaavpoq allaffissornermut tunngavissarisassaanaq. "

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap paasivaa Sermersuup Kommunia aamma Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiat suliarnut matumunnga tamarmik taamatut isumaqartut. Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi periusissatut siunnersuutigineqartut atorlugit, sulisussanik amigaateqarneq aaqqiivigineqarsinnaanavianngitsoq oqariartuutiginiarneqarpalluppoq.

SIK

" SIK-miit nalunaarutigineqarpoq, nunatsinni najugaqavissunik suliffissarsiuussisarfik aqputigalugu sulisussarsiorsimanermik takussutissanik ilanngussisarnissamik piumasaqaat sakkortuumik piumasaqaatigineqartarnissaa. SIK isumaa naapertorlugu akulikippallaartarpoq sulisitsisut Qallunaat Nunaanni sulisussarsiortarneri, nunaqavissunik sulisussarsioqaanngivillutik, ajornartorsiullu annertusiartortoq. Taamaammatt iluarisimaarnarpoq avataaniit sulisunik killilersimaarinninnerup sukaterniarneqarnera, ukioqqutitsilluni avataaneersunik sulisoqartarnerup pinngitsoortinneqarnissaa pisinaassammat. Nunani Avannarlerneersunik sulisunik kommunit suliffissarsiorfii avaqqullugit nunatta avataani inuttassarsiortoqartarnera pasitsaateqqavarput, aammalu Inuussutissarsiutinut Aatsitassanullu Naalakkersuisoqarfimmut kaammattuutigerusullugu ilumut sulisitsisut inatsit pineqartoq eqquutsittarneraat qulakkeerniaqqullugu. SIK malillugu aaqqiissutaasinnaasut ilagaat inatsisinik unioqqutitsisoqarsimatillugu pillaasarnermut periarfissat sakkortunerungaatsialernissaat.

Naggataatigut   SIK-miit   kaammattuutiginiarneqarpoq   suliffissaaleqinerup

qaffakkiartornera ilutigalugu suliffissarsiortut sunik ilinniaqarsimanagerat sunillu piginnaasaqarnerat pillugu paasissutissat sulisitsisunut siaruartipallanneqarsinnaanagerat pisariaqartoq.”

Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

SIK´p tusarniaatitsinermut akissutaanit Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap takusinnaavaa, maannakkut malittarisassaasuniit sukannernerusunik malittarisassiortoqarnissaa kattuffiup innersuussutigerusukkaa. Ilutigalugulu oqaatigalugu, malittarisassat sukateriffigineqarnissaat siunniunneqalermat nuannaarutigalugu, matumuunalu aalajangiiffigisassatut siunnersuutitigut tunuliaqutaasoq tapersorsorlugu.

1.3 Naalackersuisut tusarniaatitsinerat pillugu naggasiineq

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutitut marluusut tusarniaatitsinermut malitsigitillugu Naalackersuisut inerniliinissaminut aalajangersimasumilluunniit isummersuuteqarnissaminut pissutissaqalersimanngitsut, Ataatsimiititaliap paasivaa. Naalackersuisut isummersorsimannginnerat Ataatsimiititaliap tusaatissatut tiguaa.

2. Suliffissat suliffissaaleqinerlu

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutitut marluusunut suliarinninnermut isummersuutigisaminullu tunngatillugu Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap isumaqarpoq inuiaqatigiinnut tunngasutigut suliffissarsiussisarfeqarnikkullu politikkip tungaaniit isigalugu siunnersuutit taakku marluk siammasinnerusunik isiginiarneqarnissaat tulluurtuusssasoq. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit 2012-imi nalunaarusiaminni sulisussaqaqarnermut atatillugu imatut oqariartuuteqarput.

”Sulinissamut neqeroorutit aamma kajumissaatinit sunnerneqarput. Maannakkut arlalissuit – pingaartumik inuit isertitakinnerusunittut – sulinermi aningaasatigut iluanaaruteqanngillat imaluunniit annikitsuinnarmik iluanaaruteqarlutik. Sulinermi annertunerusunik iluanaaruteqarnissamut qulakkeerisut akileraartarnerup isumaginninnermilu pisartakkat nutarterneqarneri pingaarluinnarput. Suliffeqarnissamut kajumissutsit periarfissallu aamma sulisoqarnikkut pimoorussisumik ingerlatsisoqarneranut nukittorsarneqarsinnaapput. Naleqqussaalluni immikkoortiterisarnerup atulersinnera tamatumunnga sammisumik alloriarneruvoq pingaartoq ullumikkullu suliffeqarnerup avataaniittunut naleqqiullugu assigiinngisitaartumik siunnerfeqartumillu suliniuteqarnissaq ajornarunnaarsillugu. Piareersimanissamut pisinnaatitaaffiup aalajangiussimanissaa aamma suliffissarsiorneq kiisalu pimoorussisumik

suliniuteqarnikkut suliffissaaleqisut sulilernissaannut periarfissat pitsaanerulersinnissaat pingaarpoq. Sulisinnaasunik neqeroorutip aamma sulisinnaasut pisinnaasaannik nukittorsaaneq iliuuseqarfivoq aarlerinartoaqqanngitsoq, tassa ullumikkut aningaasarsiornermi sulisinnaasunik nunanit allaneersunik annertuumik isumalluuteqarmat, aamma pilersaarutit annertuut aqutigalugit tamanna sakkortunerulersussaalluni. Sulisinnaasunik neqeroorutit amerlinerisigut sulisut amerlanerulersissavai. (Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusaanni kal. qupp. 8)”

Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit qulaani oqaatigisaat malillugit Ataatsimiititaliap tamanna imatut paasivaa, tassalu suliffeqarfinni pissutsit assigiinngitsut pissutaanerugunarlutik sulisussaqaarniarnikkut qularnanngitsumik tamakku arlaatigut sunniuteqartartut. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit naliliineranni atuarneqarsinnaavoq, suliniartunut aningaasarsiorfiit ilaasa isertitatigut killilimmik iluanaaruteqaataaffiusinnaanerat tamatumunnga attuumassuteqarsinnaasoq. Inuiaqatigiinni aningaasarsiornikkut ataqatigiissagaaneq inuussutissarsiorfiit suliffiillu ilaannut tunngatillugu najugalinnik sulisussaqaarnermut akissaatigitinneqartut appassisuuneri Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit allaaserisaattut sunniuteqartartut, Ataatsimiititaliap ilimagisariaqarpaa. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiitulli Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliap aammattaaq isumaqarpoq, sulisussanik piukkunnarsaasalernissamik aaqqissuussinissaq suliffissaaleqinerup akiorniarnissaanut katataasinnaasullu aalajangersimasumik iliuuseqarfigineqarnissaannut tunngatillugu siunnerfilimmik periusissaliornikkut siunissami sulisorineqarsinnaasut amerlanerulernissaannut tamanna iluaqutaaqataasinnaasoq. Piukkunnarsaasarnerup ataavartumik nittarsaanneqarlunilu atuutsinneqarneratigut nunaqavissunik suliffissarsiuussisarfikkut amerlanerusunik sulisussarsisinnaasalernissamut piffissap ingerlanerani tamanna kinguneqarumaartoq nalilernerqarpoq.

Tamatumunnga atatillugu suliffissat amerlanerulernissaannut tunngatillugu pisortanit ikiorsiissutit pillugit aaqqissuusseqqinnissamik Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit innersuussuteqarnerat Ataatsimiititaliap sukumiinerusumik iserfigissanngilai.

Taamaattorli ullumikkut ikiorsiisarnermi aaqqissuussaannikkut periuserineqartoq, pissutsit ilaatigut sulerusussuseqalernissamut kajumissuseerutsisinnaanera, Ataatsimiititaliap mattusimanngilaa. Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaani ataani issuaaneq malillugu.

” Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap (2010b) misissuinerisa takutippaatamerlaqisutigit suliffeqarnermut aningaasarsiorusunneq annikitsuinnarmik pissutaasartoqilaannilu pissutaanngivittarluni. Pisortanit ikiortinnermiit sulinermut ikaarsaariarneqkinguneqarsinnaavoq annikitsuinnarmik aningaasat atorsinnaasat amerlinerannik ilaannilutamatumunnga allannqortitsissanani boligsikringi meeqqanullu

tapiissutit eqqarsaatigigaanni. (Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap nalunaarusiaani kalaa. Qupp. 57)”

Suliffissarsiuissisarfeqarnerup tungaaniit killormoortutut isikkoqarsorinarsinnaavoq, illua-tungaani sulisussaqartutut isikkoqaralarpoq aappaatigulli sulisitsisut sulisussarsiorlutik. Siunnersuuteqartut aalajangiiffigisassatut siunnersuutiminni oqarnerattuut, pisortatigut kisitsisaatigineqartut naapertorlugit 10%-it missaanni suliffissaaleqisoqarpoq. Tamanna Ataatsimiititaliap imatut paasivaa, tassalu pingaartumik ilinniagaqarsimanngitsut taakuusartut suliffissaaleqinermik eqqugaanerusartut. Taamaattumik ilinniartitaanerup annertuumik aallunneqartuarnissaa, ataatsimiititaliap pingaaruteqartutut isigaa. Taamaammatt Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit naliliinerat ataani issuarneqartoq ataatsimiititaliap isumaqatigaa.

”Pingaaruteqartoq tassaavoq sulisinnaasut pisinnaasut amerlisimanerat. Siunissami qaninnerusumi inuusuttut amerlanerusut piginnaalersitsisumik ilinniarnermik aallartitsinissaata qulakkeerneqarnissaa aamma ilinniartut ineqarfinut aamma suliffimmik misiliinermi inissanut atatillugu ilinniagaqarnerup naammassineqarnissaanut aporfuit annikillisinneqarlutik. Tamanna sulisinnaasut pisinnaasut amerlanerulernissaannut immikkoortuussaaq siulleg, aamma siunissami ungasinnerusumi ilinniarfeqarfinni tamani annertuumik pitsanngoriartoqarnissaa tunngavigineqarluni taamaalilluni amerlanerusut atuarfimmik tunngaviusumik ilinniagaqarlutik pisinnaalersitsisunik aamma ilinniarnermik pisinnaalersitsisumik pissarsinissamut kajumissaataasoq. (Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaanni 2012-imeersumi kalaa. qupp. 8)

2.1 Eqikkaaneq

Suliaq taamaatsillugu aammalu piffissaasuaqineq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinni kalaallini suliffissaaleqisoqarneranut tunuliaqutaasut aningaasaqarnikkut inuttullu inuuniarnermut tunngasut tamakkerlugit ataatsimiititaliap oqaaseqarfigisinnaanngilai. Inuiaqatigiinni suliffissaaleqisut ikiliartussappata piffissaq qaninnerusooq isigalugu soorluttaaq aamma ungasinnerusumut ilinniartitaanikkut inuttullu atugarisatigut ingerlaavartumik iliuuseqartoqarnissaa pisariaqarpoq. Nunaqavissut amerlanerusut sulisorineqartalernissaannik kissaateqarneq siunertaqarnerlu, allaffissornikkut imaaliallaannaq iliuuseqarnikkut piviusunngortinneqarsinnaanngitsut paasinarpoq. Nunatsinni suliffeqarnermi aaqqiissuusaanikkut ajornartorsiutaarpatut pissutsillu killormoortut imaaliallaannaq aaqqiivigineqarsinnaanngillat.

3. Ataatsimiititaliap suliamik suliarinninnera

Isumaliutissiissutip matuma ilaani ajornartorsiutaasoq tamanna siunnersuuteqartut aalajangiiffigisassatut siunnersuutiminni uparuaavigisaat inatsisitigut allannortitsilaaginnarluni aaqqiivigineqarsinnaanera ataatsimiititaliap aamma

isummersorfigisimavaa. Tamanna avataaniit sulisoqarnermi qularnanngilluinnartumik aamma nunatsinni suliffeqarnermi aaqqissuussaaniikkut ajornartorsiutinit aallaaveqarsinnaanera isiginiarlugu.

Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap aamma Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nunatsinni suliffeqarnikkut tunngasut aaqqissuussaaniikkut arlaatigut akimmisaarfeqarparluttut tamarmik oqaatigaat, sulisussaqaarnermut sunniutilimmik tassunga ilanngullugu assersuutigalugu sulisartut nuttarsinnaanerannut, suliffeqarnissamut piareersimanikkut imaluunniit pissutsit assigiinngitsut inuttut aningaasaqarnikkullu tunngasuteqartut pissutigalugit.

Suliffinnut naleqqussaasarnissap atulersinnissaanut maannakkut suliniutigineqartut immikkoortup tamatuma ersarissaavigineqarnissaanut tunngavissiiisussatut oqaatigineqarsinnaagunarput. Suliffeqarnerup tungaatigut suliffinnut naleqqussaasarnissaq isumalimmik kinguneqassappat, assigiinngitsutigut aaqqissuussisoqartariaqassaaq, inuit ataasiakkaat qanoq naleqqussarneqarsinnaanerannik tikkuussisumik tamanna Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit kiisalu Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitap nalilersuineranni oqaatigineqartut naapertorlugit.

Suliffissaaleqisut sulilersinneqarnissaannut kommunit Namminersorlutik Oqartussatuulli aningaasatigut tunngavissaqarluareerput. Taamaattumik pissusissamisuussanngilaq, kommunit aningaasariioreersut, aningaasaqarnikkut soqutigisatik avaqqutiinnarlugit avataaniit sulisoqarneq akuersaassappassuk, ilutigitillugulu suliffissaaleqisunut sulinissamut piareersimasunut isumaginninnikkut ikiorsiissutinut kommuni aningaasarpassuarnik atuissappat. Suliffeqarnikkut tunngasutigut ajornartorsiuteqarparluppoq, sukumiinerusumik misissuiffigineqarlutillu qulaajaavigineqartariaqartunik.

Naggasiutigalugu ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, tassalu suliffinnut naleqqussaasarnissamik sulisuteqarnerup ingerlaannarneratigut tamanna nunatsinni suliffeqarnikkut tunngasutigut akimmisaarutaasut suunerinik erseqqinnerusumik tamakkiinerusumillu qulaajaanissamut aqqutissiuisuusinnaasoq. Tamanna siunissami avataaniit nunatsinnut sulisussarsiortarnermi inatsisip nalimmassaavigineqarnerani ajornartorsiutaasinnaasut assigiinngitsut siumungaaq eqqarsaatigineqareernissaat siunertaralugu, nalaatsornerinnakkut pisutut suliarineqaratik.

4. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisinnaasai

Siunnersuuteqartut siunnersuutitik piviusunngussagaluarpata aningaasatigut kinguneqartussaasasut oqaatigaat, tassunga ilanngullugu maannakkut inatsisaareersumut inatsisissatut allannguutissatut siunnersuutitik atutilersinneqassagaluarpata allaffissornikkut aningaasatigut kingunerisassat. Tassunga atatillugu siunnersuuteqartut nalilersuisimanerannut tunngatillugu ataatsimiititaliaq oqaaseqaateqarnissaminut pissutissaqarsorinngilaq.

Mattunneqarsinnaanngilarli, kommunip akissuteqarnissaanut piffissaritamik sivitsuineq sulisitsisup atorfimmik sivisunerusumik inuttaliiniartalerneratigut, tamatuma aningaasatigut kinguneqartarsinnaanissaa. Siunnersuutip akuerineqarneratigut qulaani aningaasatigut kingunerisinnaasanut paasissutissanik uppersaataasinnaasunik ataatsimiititaliaq peqanngilaq.

5. Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

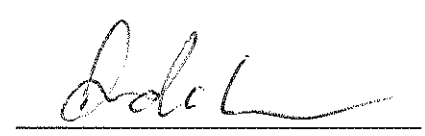

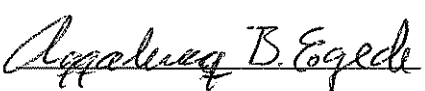
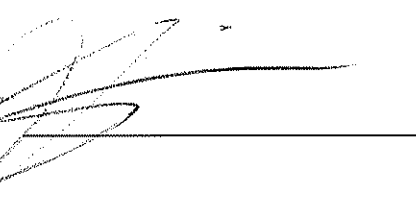
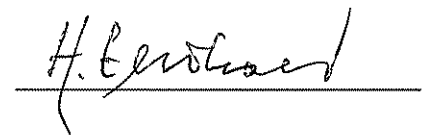
Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup siunnersuutit itigartinneqarnissaat inassuteqaatigaa

Ataatsimiititaliap inassuteqaateqarnerminut atatillugu manna oqaatigissavaa: SIK akissuteqaatimini allappoq, maannakkut inatsisaareersumi sulisitsisut avataaniit sulisussarsiornerminni pisariaqartitsinerminnik uppersaasisarnissaminnut piunasqaataasut atuutinneqarnissaat malitsinneqarnissaallu ajornakusoorutaasarunartoq. SIK'p taamatut oqariartuuteqarnera ataatsimiititaliap isumannartoqarsoraa.

Taamaattumik tamatumunnga atatillugu Naalackersuisut kommuninut attaveqarnissaannik ataatsimiititaliap kaammattorusuppai, tamatuma qanoq ajornartorsiutaatiginera paasiniarlugu. Ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa, tamanna Naalackersuisut pisariaqartutut isigissappassuk, kommunit suleqatigalugit allaffissornerup tungaatigut iliuusissanik pisariaqartinneqartunik sulissuteqarumaartut, ajornartorsiummut aaqqiissutaasinnaasumik.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiat isumaqarpoq, Kalaallit Nunaannut suliarortunut malittarisassiornissap sulissutigilinnginnerani amerlanerusut sulilersinneqarnissaannut suut akimmisaarutaanersut unammilligassaanersullu pillugit qulaajaasoqarnissaa pingaaruteqarluinnartuusoq. Ataatsimiititaliaq Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiatulli isumaqarpoq, ajornartorsiut tamanna qitiulluinnartuq. Ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa sulisunik naleqqussaasarnissamik ataavartumik aaqqissuussakkut, amerlanerusut sulilersinnissaannut suliniutit suut aallartinneqartariaqanersut Naalackersuisut paasisaqarfigiumaaraat.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasunut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

	 _____ , Siulittaasoq	
		
		

24. september 2012

UKA2012/56 & 126
UPA2012/56 & 126

Inuussutissarsionermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Erhverv og Arbejdsmarked

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersup allangortinnissaa pillugu siunnersuummut tunngatillugu nassuiaat, taamaalillugu § 6, imm. 3-mi piffissalersuut ullunit 14-init qaammammut ataatsimut (IA-p siunnersuutaa) imaluunniit ullunut 30-nut (Siumup siunnersuutaa) sivitsorneqarluni

Aggusti 2012

IMARISAI

1. Aallaqqaasiut 03

2. Nassuiaat 03

3. Tusarniaanermi illua'tungerisat inassutaat 04

1. Aallaqqaasiut

Inatsisartuni Inuit Ataqatigiit ilaasortaanit siunnersuut imm. 56-imik aamma Siumup ilaasortaanit siunnersuut imm. 126 UPA2012-imi ataatsimoortillugit oqaluuserineqarput. Aappassaanneernissaat UKA2012-imut kinguartinneqarpoq. Tassunga atatillugu soqutigisaqatigiit suliamut pingaarutillit tusarniaanermut akissutaannik ilanngussisumik Naalakkersuisut nassuiaasiussallutik nalunaaruteqarput.

IAp siunnersuuta matuminnga imaqarpoq:

"Sulisumik avataaneersumik atorfinitsinissamut imaluunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissummilluunniit akissuteqarnissamut piffissarititap qaammatinngortillugu sivitsorneqarnissaa anguniarlugu, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27 30. oktober 1992-imeersup allanngortinneqarnissaa siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut."

Siumup siunnersuuta matuminnga imaqarpoq:

"Kalaallit Nunaanni suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30.oktober 1992-imeersup piumasaqaatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, imatut § 6, imm. 3 ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut."

2. Nassuiaat

Aallaqqaasiutigalugit inatsisini tunngavigisaaq atuuttoq ingerlattakkanilu atuuttuusut naatsumik eqikarneqassapput:

Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersumi § 1 najoqqutaralugu sulisinnaasut Kalaallit Nunaanniittut suliffissanut maaniittunut siulliusussaataapput. Taamaattumik najugaqarfimmi sulisunik pissarsiniarlutik kommunimi suliffissarsiuussisarfimmut sulisitsiut saaffiginnittassapput, ilutigalugulu sulisitsisoq allatut iliorluni sulisussarsiuussaaq, soorlu Kalaallit Nunaanni aviisini sulisussarsiorluni neqerooruteqarnikkut.

Eqqortunik piginnaasalinnik kommunimi suliffissarsiuussisarfik najugaqarfimmit sulisinnaasunik neqerooruteqarsinnaangippat, sulisussarsiorlunilu neqeroorutaasimasut kinguneqarsimanngippata sulisitsisoq avataaneersunik sulisunik atorfinitsinissamut imaluunniit suliaqartitsinissamut kommunalbestyrelsimut akuersissuteqarnissaanut qinnuteqarsinnaavoq.

Kommunimi suliffissarsiuussisarfimmut qinnuteqaat immersorlugulu tunniunneqassaaq, ilanngullugit tusagassiuutinit sulisussarsiorluni neqeroorutaasut assingi, aamma/imaluunniit sulisup sumi qanorlu najugaqarfimmi sulisussarsiorsimaneranik paasissutissat. Kingornatigut qinnuteqaat kommunalbestyrelsimut imaluunniit taassuma pisussaataatut ataavartutut ataatsimiititaliaanut akuersissanngorlugi saqqummiunneqassaaq.

Kingornatigut Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 30. oktober 1992-imeersumi § 6, imm. 3 najoqqutaralugu kommunalbestyrelsi imaluunniit taassuma pisussaataatut ataavartutut ataatsimiititaliaa ullut 14-it qaangiutsinnagit sulisitsisup qinnuteqaataanut akuersinermik itigartitsinermilluunniit nalunaaruteqarsinnaavoq. Suliaqarnerup kingorna, qinnuteqaallu akuerineqarsimassappat qinnuteqaat Politimestereqarfimmut tunniunneqassaaq, taanna qinnuteqaatinik katersuillunilu Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut tusarniaassutigisassanngorlugit nassiteqqillugit. Sulisitsisup avataaneersunik sulisussarsiornera naammaginaruunersoq Naalakkersuisoqarfiup

nalilissavaa. Najugaqarfimmi piginnaaneqartunik sulisussaqaartuusoq Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfiup nalilerpagu qinnuteqaat kommunimi suliareqqitassanngorlugu uterteqqinneqassaaq. Tusarniaassut naammassereerpat qinnuteqaallu Politimestereqarfimmut nassiateqqinneqarluni qinnuteqaat Københavni Udlændingeservicemut inaarutaasumik akuerisassanngorlugu nassiunneqassaaq.

Najugaqarfimmi sulisussarsiornermut kingornatigullu avataaneersunik sulisunik suliaqartitsiniarsinnaanermut imaluunniit atorfinitsitsiniarsinnaanermut ingerlattakkat nalinginnaasumik ullut 14-it sinnerujussuartappaat. Ingerlattakkat politikikkut aalajangiussisoqartinnagu qaammatini 1-2-ni ingerlanneqarajuttartuupput.

Innuttaasunut skandinaviamiunut (islandimiunut, savalimmiormiunut, norgemiuut, svenskinut, finlandimiunut qallunaanullu) tunngatillugu najugaqarfimmi sulisussanik piginnaanilinnik kommune imaluunniit sulisussarsiorniluni neqerooruteqarnerit aqqutigalugit innersuussivigineqarsinnaanngikkuni skandinaviamiunut suliffeqarnermut najugaqarnissamullu akuersissummik qinnuteqaateqaqaarnani sulisitsisoq sulisussarsiorsinnaavoq.

Inaarutaasumik akuersissutiginnissaanut Udlændingeservicimut tunniunneqartinnagu qinnuteqaatip Kalaallit Nunaanni inaarutaasumik suliarineqaqqaarsimanissaanut isumannaarisumik ingerlatsisarnerup sapinngisamik pisariunnginnissaa isumannaannissaalu isumaginarlugit Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik Politimestereqarfik suleqatigalugu ingerlatsisarnissamut malittarisassiorsimavoq.

Taamatutaaq sulisunik avataaneersunik tunngatillugu suli at isumaginnissaanni ingerlattakkanik piffissamut ungasissumut oqilisaasussamik Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik iliuusissanik arlalinnik aallartisaasimavoq.

Ilaatigut suleqatigiissitaliortoqarpoq, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit, Politimestereqarfimmit, KANUKOKA-mit aamma Kommuneqarfik Sermersuumit ilaasortaqaartumik, tassani sulisunik avataaneersunik atorfinitsitsinermut imaluunniit suliaqartitsinermut qinnuteqaatit suliarinissaannut atatillugu suliffiit iluini suli at ingerlattarnerannik ilisimasanik paarlaassuisoqarluni. Ataatsimiititaliap aamma ingerlatsisarnermik atuuttumik atugaqarnermi unamillerfissat takkussuuttuurtut iluarsivigisarpai.

Tamakku saniatigut Naalackersuisoqarfiup KANUKOKA suleqatigalugu nuna tamakkerlugu sulisussarsiornermut nittartagaliornissaaq suliaraa, taanna nunami tamarmi najugaqarfimmi sulisartunut suliffissanut inuttalersugassanut attaveqarfimmik takusassiiniarlunilu oqilisaasussamik siunertaqarluni. Anguniagaq tassaavoq sulisussarsiornermut nittartagaq suliffissaaleqisunik tamanik naligiissitsinissamik suliaqarneq ilanngullugu, kiisalu suliffissaaleqisunut ataasiakkaanut anguniagaqartitanik iliuusissatut pilersarusiat oqaasertalersorneri kommunini sulianik isumaginnittarnermi piffissap atornerata annikillisinissaanut ilapittuutaassasut. Taamaalillutik inuit kikkut suliffeqalernissamut piareersimanersut suliffissarsiussisarfiit erseqqissumik tamanik takunnilersinnaapput, aammalu piffissami matumani sulisunik avataaneersunik isumagineqartunik suliffiit inuttalersorinnaasinnaassallugit. Sulianik isumaginninnermi piffissap atukkap sivikillinera suliffeqarfimmik eqaallisaanissaa naatsorsuutigineqarpoq, tamannalu misillitakkat tunngavigalugit suliffinnik pilersitsinissamik siuarsaasarpog.

Tusarniaaneq

Makku tusarniaaffigineqarsimapput: Naalackersuisoqarfiit tamarmik, kommunit, KANUKOKA, MT Højgaard, Royal Greenland, Rambøll, InuPlan, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiat, HoResta, Naalagaaffiup Sinniisuutitaa, Suliffinnik Nakkutillisoqarfik, SIK aamma NUSUKA.

Makku tusarniaanermut akissuteqarput: Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfik, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiat, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Naalagaaffiup Sinniisuutitaa aamma Politimestereqarfik.

Tullinnguuttumi tusarniaanermut akissutit naatsumik tullerriaarsorneqarput, taamaalillutik siunnersuutini aappasaanneerinermit oqallinnermut ilanngunneqarsinnaallutik.

Naalackersuisoqarfiit tusarniaanermut akissutaat

Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfiup siunnersuummut siunertaasut soorunami akuersaarlugit nalunaarutigaa. Tassalu avataaneersunik sulisunik tikisitaqartariaqarnani sapinngisamik amerlanerpaanik suliffinnik inuttalersuinissaq. Taamaattoorli avataaneersunik sulisunik atorfinitsitsinermit imaluunniit suliqaartitsinermit qinnuteqaatinik suliqaarnermut piffissamik siunnersuutit sivitsorsaaniissaannik Naalackersuisoqarfik naliliivoq, tamatumalu suliffeqarfik eqarsarlugulu savitunikillissivaa. Paarlattuanik ilaatigut nuna tamakkerlugu sulisussarsiornermut nittartakkap pilersinneratigut aammalu suliffissaaleqisut naligiissarnerisigut suliamik isumaginninnerup pitsanngorsarnissaa Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfiup siunnersuutigaa.

Assersuutigalugu ulluklut unnukkullu paaqqinnittarfiit najugaqarfimmeersunik inunnik isumaginnittunik atorfinitsitsiniarneq ajornakusooreerat kommunalbestyrelsen 14-iniit ullunut 30-nut imaluunniit qaammammut ataatsimut akissuteqarnissamut piffissarisata sivitsornissaa Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoqarfiup iluarinartuutinnagu nalunaarutigaa. Assersuutigalugu sullissivinni inuit uninngasuutit allanngortiterannik, napparsimanermik, sulisut taarsersornerinik il.il. patsiseqarsinnaasunik ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit qaqtiguunngitsuklut inunnik isumaginnittartutut sulisussarsiornissaq piffissaq sivikitsoq atorfissaqartittarpaat. Siunnersuutit akuerineqassappata ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut sulisussarsiornissamut tamanna annertunerusumik aporfissiissaaq.

Akissuteqarnermut piffissarititaq sivitsornagu sulisunik atorfinitsitsinissamut akuersissutisinnissamut ingerlattagaq sivikillineqassasoq Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik siunnersuuteqarpoq. Taamaalilluni suliffeqarfiit avataaneersunik sulisussarsiornissaminnut annikinnerusumik pissarsiniartalerisigut kissaatigisatut siunertarisaq anguneqarsinnaavoq.

Kommunit tusarniaanermut akissutaat

Ullunit 14-iniit qaammammut ataatsimut imaluunniit ullunut 30-nut akissuteqarnissamut piffissalersuutit allanngortinnissaanik Kommuneqarfik Sermersooq tapersersuisinnaanngilaq. Ilaatigut tamanna kommunimi suliannik piffissamik isumaginnittarfiup pisariaqanngitsumik sivitsorneqarneratut, ilaatigullu siunnersuutigisatut piffissaliussaq sivitsorneqarmat sulisussat kalaallit pissarsiarinnaasat imaluunniit piginnaasaqartut amerlissannginnerinik tunngavilersorneqarpoq. Piffissaliussap sivitsornera pisortani namminersortunilu suliffeqarfiup sullissiviginneranut ajoqutaassasutut taamaat ataatsimut isigalugu nalilernerqarpoq.

Kommunip pineqartumut tusarniaaviginera Kommune Kujalliuq iluarisimaarpaa, tusarniaanermullu piffissaliussap ullut 14-init qaammammut ataatsimut sivitsornissaanut siunnersuut tapersorsorlugu. Suliffeqarfiit namminneq sulisussarsiorlutik neqeroorusiortarnerannik, sulisorisassanillu qisuari-artoqanngippat sulisunik avataaneersunik immikkut iliuseqaqqinnatik imaluunniit saaffiginninnatik sulisussarsiorarnerannik kommunip assersuutissaqarneranik tamanna tunngavilersorneqarpoq. Taamatut iliortoqartarneq piffissalersuutip sivitsorneratigut annikillisarneqarsinnaavoq.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiannit tusarniaanermut akissut

Kattuffiup atorfiit sapinngisamik annertussuseqartumik najugaqarfimmit sulisuusunit inuttalersornissaannut anguniagarisanik tapersorsuullutillu piviusunngortitsinissamik suliaqarnera Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Kattuffiata (GA-p) erseqqissarpaa. Ullumikkulli sulisunik atorfinitsitsiniarnermut atatillugu inuussutissarsiuteqarfiup sivisuumik ingerlassatsisoqarfimmik atugassaqaartitaareersoq GA isumaqarpoq. Taamaattumik najugaqarfimmit sulisussanik annertunerusumik atorfinitsitsinermik piffissaliussap sivitsoqqinnerata nassataqassanera GA-p upperinngilaa, paarlattuanilli aningaasartuutit annertunerulersut, tunisassiorsinnaassuseq ajornerulersoq, aamma pisisussanik ajornerusumik sullissinerulerneq nassatarissallugit, pissutigalugu atorfiit inuttassarsiuqqat sapinngisamik sunniuteqarnerpaasumik inuttalerneqarsinnaanngimmata.

Aallarniutigalugu sulisussanik pisariaqartitanik inuttassarsiuinermik ajornakusoortitsinerusunik malit-tarisassianik aalajangersaasoqartinnagu suliffeqarfimmi amerlanerusut suliffeqalersinnissaannut naleqqiullugu suup ajornartorsiutaanerata imaluunniit unammillerfissaanerata qulaajarnissaat pin-gaarnerusoq GA isumaqarpoq. GA naapertorlugu piffissaliussap sivitsornera tassaavpoq allaff-issornermut tunngavissarisassaannaq.

Tamakku saniatigut suliffeqarfiit misilittagaasa ilanngunneqannginnerat pissutigalugu suliffeqartitsi-nissamik siuarsaanissamut aningaasaatit pitsaanerpaamik atorneqanngitsut GA isumaqarpoq. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat, kommunit, suliffeqarfimmi illua'tungerisat oqartussaaffiillu atorfinitsitsisartut allat akornanni suleqatigiinnikkut suliffeqartitsinissamik siuarsaan-issamik anguniagaqarnerusumik sunniuteqarnerusumillu iliuserisassamik aallarniisoqassasoq GA-p kaammattuutigaa. Kiisalu internetimik tunngaveqartumik suliffissarsiorfittut nittartagaliorneq allat tamaasa allanngortinnagit kommunimik suliamik isumaginnittarnermut piffissamik sivikillisaas-ariaqarneranik GA isummerpoq, tamatumalu suliamik isumaginnittarnerup sivitsornissaa pinnagu sivikillisariaqarneranut tapertaalluni. Taamatut allaffissornikkut oqilisaaneq inuttalersuinissamik pi-sariaqartitsinerat pillugu suliffeqarfinnik pitsaanerusumik oqaloqatiginninnissamut GA-p atortaria-qarsoraa, taamaalluni suliffissaaleqisoqarnera annikillisinneqarluni.

Naalagaaffiup Sinnissaata tusarniaanermut akissutaa

Naalagaaffiup Sinniisuata nalunaarutigaa sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut ima-luunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissum-milluunniit akissuteqarnissamut piffissarititap ullut 30-inngortillugu imaluunniit qaammatinngortillugu sivitsorneqarnissaanut siunnersuummut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat tusarniaanerat Udlændingestyrelsimut nassiuteqqinneqarsimasoq. Aalajangiiffigisassanngorlugu qinnuteqaatip nassiutinnginnerani Politimestereqarfiup aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suleqatigiilluni Kalaallit Nunaanni najugaqarlunilu suliffeqarnissamik akuersissuteqarnissaq pillugu nunami allami naalagaaffimmi innuttaasup Kalaallit Nunaannut qinnuteqaammik tunnni-ussaqaarneranut ingerlatsisoqartarneq 15. august 2012-imi naammassineqartussaasutut misiler-aanerusoq Udlændingestyrelsip paasissutissiissutigaa. Taamaattumik misileraaneq suli naliiiffigi-neqanngilaq. Taamaattumillu misileraanerup sunniutaa soorunami suli paasineqarsimanngilaq.

SIK-p tusarniaanermut akissutaa.

SIK-miit nalunaarutigineqarpoq, nunatsinni najugaqavissunik suliffissarsiuussisarfik aqputigalugu sulisussarsiorsimanermik takussutissanik ilanngussisarnissamik piumasaqaat sakkortuumik pi-umasaaqatigineqartarnissaa.

SIK isumaa naapertorlugu akulikippallaartarpoq sulisitsisut Qallunaat Nunaanni sulisussarsiortarneri, nunaqavissunik sulisussarsioqaanngivillutik, ajornartorsiullu annertusiar-tortoq. Taamaammat iluarisimaarnarpoq avataaniit sulisunik killilersimaarinninnerup sukatarniar-neqarnera, ukioqqutitsilluni avataaneersunik sulisoqartarnerup pinngitsoortinneqarnissaa pisinaas-sammat.

Nunani Avannarlerneersunik sulisunik kommunit suliffissarsiorfii avaqqullugit nunatta avataani inut-tassarsiortoqartarnera pasitsaateqqavarput, aammalu Inuussutissarsiutinut Aatsitassanullu Naalackersuisoqarfimmut kaammattuutigerusullugu ilumut sulisitsisut inatsit pineqartoq eqquutsit-tarneraat qulakkeerniaqqullugu.

SIK malillugu aaqqiissutaasinnaasut ilagaat inatsisinik unioqqutitsisoqarsimatillugu pillaasarnermut periarfissat sakkortunerungaatsialernissaat.

Naggataatigut SIK-miit kaammattuutiginiarneqarpoq suliffissaaleqinerup qaffakkiartornera ilutigalugu suliffissarsiortut sunik ilinniaqarsimanagerat sunillu piginnaasaqarnerat pillugu paasisutissat sulisitsisunut siaruartipallanneqarsinnaanerit pisariaqartoq.

Politimestereqarfik

Siunnersuutinut oqaaseqaatissaqanngilaq.

UPA2012/56&126

24.04. 2012

Peter Lyberth

Sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut imaluunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissummil-luunniit akissuteqarnissamut piffissarititap qaammatinngortillugu sivitsorne-qarnissaa anguniarlugu, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiorlutit killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27 30. oktober 1992-imeersup allanngortin-neqarnissaa siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inuit Ataqatigiit Inatsisartuni ilaasortaataitaat)

aammalu;

Kalaallit Nunaanni suliffissarsiorlutit killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30.oktober 1992-imeersup piimasaqaatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, imatut § 6, imm. 3 ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aala-jangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Siumup Inatsisartuni ilaasortaatitai)

Aallarniutigalugu ilisimatitsissutigissavara oqaaseqaat manna Inuit Ataqatigiit aammalu Kattusseqatigiit Partiiata ataatsimoorullugu oqaaseqaatigimmassuk.

Nunarsuarmioqatigut allat assigalugit Nunatsinni suliffissaaleqineq, ukiuni kingullerni annertusiartorsimavoq. Taamaanneranilu suliffissanik nutaanik periarfissaqalersillugu, suli-sussanilluunniit pisariaqartitsisoqalersillugu, salliutillugit periarfissinniagassagut tassaapput Nunatsinni innuttaasut.

Ulluinnarnili arajutsisassaannngillat, nunanit allaneersut sulisartut amerligaluttuinnartut, suli-sitsisunit assigiinngitsuniit atorneqaleraluttuinnartut.

Taakku taaneqarmata uparuartuiniutitut paasillaqunanngilaq, arajutsimanngilarpummi tamakku pineqartut, allaat "ulloq unnuarluk" naatsorsuutigineqarsinnaasartut.

Nunatsinnulli innuttaaqatitsinnulli akisussaassuseqarluta inuussagutta, pissutsit equngas-suteqarsinnaasut suulluunniit iluarsiiviginiartussaavagut, siunissarput tamaat isigalugu. Ta-makkulu ilagiinnarpaat uani eqqartugarput.

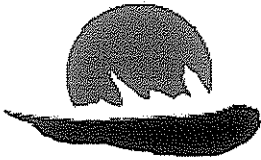
Nunarpassuarnut allanut sanilliulluta, sulisartoqarneq Nunatsinni "nutaajuvoq". Taamaak-kaluartoq sulisartorpassuit suliffimminnut tunniusimalluarlutik ingerlapput. Tupigisassaann-gitsumilli aamma ilaqarpugut suliffimminnut suli tunniusimanagerinnaasunik. Taamaat-tumik tamatta pisussaavugut; sulisitsisuugutta, sulisarsartuugutta, ilaqutaagutta angajoq-qaajuguttaluunniit, anguniartuassallugu suliffinnut suugaluanulluunniit tunniusimalluta suli-nissarput.

Naalakkersuisut akissuteqaamminni ilaatigut taasaat, tassa internet atorlugu nakkutiginnis-samut periarfissaqarnerulernissaaq, isumalluarfigigaarput. Taamaalilluni pineqartut sukka-nerusumik malinnaavigineqarlutillu isumagineqarsinnaalisallutik.

Siunnersuutigineqartut Inuit Ataqatigiinniit, Siumumiillu imarisamikkut assigiissut qujarun-narput. Nunarpummi Namminersulersoq sutigut tamatigut, innuttaasugut tamatta akisus-saaqatigiilluta minnerpaakkulluunniit ikorfartoqatigiiffigisariaqaratsigu.

Siunnersuuteqartunut qujalluta, pineqartup sukumiisumik suliarineqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut inassutaa akuersaarlugi, aappasaanerlugi oqallisiginissaa ukiamut Inat-

sisartut ataatsimiinnissanut aaliangiiffigisassanngornissaa Inuit Ataqatigiit Kattusseqatigiit Partiaatalu aamma inassutigarpuit.

UPA2012/56 aamma 126

Andreas Uldum

Sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut imaluunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissummilluunniit akissuteqarnissamut piffissarititap qaammatinngortillugu sivitsorneqarnissaa anguniarlugu, Kalaallit Nunaannut suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27 30. oktober 1992-imeersup allannngortinneqarnissaa siunertaralugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inuit Ataqatigiit Inatsisartuni ilaasortaatitai)

Kalaallit Nunaanni suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30.oktober 1992-imeersup piumasaqaatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, imatut § 6, imm. 3 ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Siumup Inatsisartuni ilaasortaatitai)

Demokraatini isumaqarpugut nunami maani suliffeqarfiit nunaqavissunik sulisussarsiortassasut, aappaatigulli aamma inuiaqatigiit tunisassiorsinnaaneratt millisarusunngilarput. Tamanna tunngavigalugu pingaaruteqarpoq, suliffeqarfiit sukkasuumik sulisussaminnik avataaniit tikitsitsisarsinnaanissaat, nunaqavissunik sulisussarsinissaq ajornavissimappat imaluunniit nunaqavissut naammattunik piginnaaneqarsimangippata.

Nunatsinni inuusutissarsiortut eqiiganersaasa ilaat Krissie Berthelsen Winberg Sermermitsiami

FM 2012/56 og FM 2012/126

J.nr 01.25.01/12FM-LABU-00056 og

J.nr 01.25.01/12FM-LABU-00126

ulloq 16. marts, kusanartumik, sapiitsumik eqqarsaammertartumillu pingaarnertut allaaserisaqarpoq. Qulequtaraa” Sulisartut nunat allaamiut – tuniussut ?. Pingaarnertut allaaserisamini Krissie Berthelsen Winbergip oqaatigaa, kiffartuussivimmik/neriniartarfimmik nunaqavissunik taamaallaat sulisoqarluni ingerlatsinissaq ajornarluinnangajattoq. Ilaatigut allappoq:

(Issuaaneq aallartippoq)

” Kisianni sulisorisimasagut taamaattut ikittuinnaapput. Neriniartarfiutitta aappaani immaqa inuit 100-t missaanniittut sulisorinikuuagut, taakkunangalu inuit quliugaangata marluk suliffimminnik paarsisinnaapput. Naatsorsueqqissaarneq alianartoq”. (Issuaaneq naavoq).

Misigisaa ajoraluartumik tassaavoq, sulisartut nunait allaneersut (matumani Filipinerit) aalajaannerusut kiffartuussillaqqinnerullutillu. Krissie Berthelsen nangilluni allappoq:

(Issuaaneq aallartippoq)

”Taamaattumik isumaqarpugut avataaneersunik sulisoqarnerup itinerusumik isiginiarneqarnissaa misilinneqartariaqartoq. Suliffiit nunaqavissunit suliffigineqarsinnaagaluartut avataaneersunik suliffigineqalernerat taamarsuaq amiilaarinagu eqqarsaatigisariaqarparput, suliffiutsitsitit ittumi piviusumik qanoq innersoq, avataanit suliarlorlutik tikittut sivikitsumik maaniinnissaanni tikilluaqqussavagut, taakkuami aqutissiorpaatigut, sullissinermik allatut nutaasumik ilinniartippaatigut nammineerluta ilinniassallugu periarfissaqarfiginngilluinnakkatsinnik – sullissineq qaffassissoq inuunitsinni sorpassuartigut ingerlateqqissinnaasarput”. (Issuaaneq naavoq)

Qujanartumik Krissie Berthelsen Winberg misigisimavaa, nunaqavissut nunat allamiut ilinniarfigisaraat tamannalu tunngavigalugu nuannaartunarpoq, Krissie Berthelsen Winbergip tunngavigimmagu, sulisut affaat nunaqavissuussasut. Taamaattut naamminersortut suliniutaat tamatta tulluusimaarutigisariaqarpagut.

Allanngortinneqarsinnaangilarli ajornartorsiutaammat annertoq, nunaqavissut ima suliffimminnik paarsinerlutsigimmata allaat suliffimmik ingerlatsinermi isumalluutigineqarsinnaanatik.

Taamaattumik kissaatigaarput, ataatsimiititaliap suleqqinnerani paasiniaqqissaarneqassasoq, IA-mit Siumumillu siunnersuutaasut marluk suliffeqarfiit tunisassiorsinnaanerannut unammillersinnaanerannullu qanoq sunnuteqassanersut. Demokraatini aamma kissaatigaarput, erseqqissarneqassasoq, sulisitsisut – sulisartullu kattuffiisa nalilersimaneraat, kissaatigineqartutut siunnersuutip kinguneriumaaraa, nunaqavissut amerlanerusut suliffeqartinni sulilerumaartut aammalu tamanna ilumut piviusunngortinneqarsinnaanersoq.

Tamakku naammaginantumik erseqqissarneqarsinnaappata taava Demokraatini akorngutissaqartingilarput siunnersuutip akuerineqarnissaa.

Siunnersuutit marluusut tamaasa Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititamut innersuuppagut.

SIUMUT INATSIARTUNI ILAASORTAATITAT

UPA2012/56&126

Aleqa Hammond

Sulisumik avataaneersumik atorfinitsitsinissamut imaluunniit sulisitsinissamut atatillugu ullut 14-it qaangiutinnginneranni itigartitsissummik akuersissummiilluunniit akissuteqarnissamut piffissarititap qaammatinngortillugu sivitsorneqarnissaa anugniarlugu, Kalaallit Nunannut suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu Inatsiasrtut inatsisaata nr. 27, 30. Oktober 1992-meersup allanngortinneqarnissaa siunertarlugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inuit Ataqtigiit Inatsisartuni ilaasortaatitaat)

Kalaallit Nunaanni suliffissarsiorlut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30. Oktober 1992-meersup piumasaqaatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, imatut § 6, imm. 3 ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa kingusinnerpaamik UKA2012-imi atuuttussaannorgorlugu inatsisissatut siunnersuummik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Siumup Inatsisartuni ilaasortaatitai)

Siullermeerinnineq

Siunnersuutit assigiinnik siunnerfeqartumik tunngaveqarput, Siumumiillu oqaatigissavarput siunnersuutit tamaasa tamakkiisumik taperseratsigit tikilluaqqullugillu.

Nunatsinni suliffissatigut periarfissat siunissami qanittumi annertuserujussuarnissaat naatsorsuutigalugu sulisussatigut piareersarluni naleqqussaanissaq Siumup pimoorullugu anguniagaasa ilagaat. Aalisarnikkut, takornariaqarnikkut, aatsitassarsiornikkut nukissiuuteqarnermilu sullissinikkut sulisussatigut nunatta imminut pilersorluni ingerlatsilernissaa anguniagaavoq pingaarneq. Suliffigisassat sugaluurtulluunniit tamarmik nunaqavissunit sulisoqarnissaat aammalu kajumagineqartuunissaat siunnerfiusuarli pingaarneq. Tamakku sulisussarpassuarnik suliassanut naleqqussarsimasunik pisariaqartitsipput.

Siumup sulissutiginiarpaa sulisussanik avataaniit tikisitanik inuiaqatigiit pisariaqartitsinerat pilersaarusiorkuakkamik annikillisikkiartuarnissaat maani sulisartut nunaqavissut suliassanut inuiaqatigiit pisariaqartitaannut tamaginnut piukkunnarsarneqarlutik atorneqarnissaat sallerpaaajuassasoq.

Tamannami pingaaruteqarpoq inuiaat kalaallit nunaminni inuiaqatigiittut nunarsuarmioqataasutut allanillu ittuukulutsitaanatik, sulisussatullu narrutigisaanatik ataqinartumilli sulisorineqarlutik pineqarnissaat pingaartutut isumaqarfigaarput. Taamaammatt Siumup anguniarpaa nunaqavissut tamakkiisumik sulisorineqarlutillu atorluarneqarnissaat.

Anguniakkat nunaqavissut sulisorineqarnissaannut aammalu sulisoriuarnissaannut qulakkeerinnittuussappata inatsisitigut atugassaqartitsinitsigut illersuutit tulluarsarneqartariaqarput,

tamannalu Siumumit isumarput naapertorlugu Inatsisartut inatsisaata pineqartup allanngortinneqarneratigut kommunerujussuit isummersorsinnaanerannut aammalu nunaqavissunik sulisoqarniarnissamut nassaarniarnissaannut sulisinnaanissaannullu piffissaqarnerulersitsinissaq qularutigineqanngitsumik iluaquserneqarlunilu pitsaannerusumik kinguneqassasoq Siumumit isumaqarpugut.

Ukiuni kingullerni iluitsuni marlunni suliffissaaleqineq 3,4%-miit 10 % angullugu - maanna 4.811-nut naalackersuisut naatsorsueqqissaanerannut kisitsitaatai malillugit inissisimavugut. Attanneqarsinnaanngilaq inuiaqatigiittut aammalu aningaasaqarniarnikkut unammilligassavut eqqarsaatigalugit, aappaatigullu nalininnaasunngoriartortinneqartutullusooq isiginarsilerput nunat allamiut nunaqavissut suliarisinnaasaannik suliaqartut. Namminersornerup anersaavanut naapertuunnanilu siunissamut pilersugassatta amerliartorneranut sulisinnaasup amerlisarniarlugit anguniakkap killormuanut ingerlanertut taasariaqarpoq.

Assersuutigilara maani illorsuarmi Namminersorlutik Oqartussani eqqiaasut ilai takusalerpavut nunat allamiut gangersuartsinni asaasut aammalu silatitsinni aputaajaasut nunat allamiut. Eqqortumik sulisoqarnikkut atugassarititaasup aammalu nunaqavissunik sulisussaqaarniarnerup ilumut qulakkeerinninniarnianik sulinerunersoq apeqqusernartoqartikkkipput oqaatigissavarput.

Nunat allaluarnertut ilaasa taaniartarpaat oqaraangatta nunaqavissut sallerpaasuaannartinneqassasut qanorluunniit aammalu sumiluunniit sulisussarsiniarnermi. Ilaasa oqaatiginiartarpaat ullakkut makissinnaannginnerup aammalu sulisoriumaatsuunerup kingunerisaanik sulisussaqaarniarneq ajornartorsiutaasartuq, Siumiill isumaqarpugut taakkorpiaat ajornartorsiutigineqarpata taava taakkua qaangerniarlugit suliniarneq annertusinneqartariaqarpoq siunnersuinerlu ilorraap tungaanut saatitsisoq allunneqarluni alloriatitsisumik ingerlasoqartariaqarnera isumaqarpugut.

Suliffissaaleqinerup qaangerniarnerani suliniutit nutaamik nalilersorneqartariaqartut ilanngullugu isumaqarpugut. Ajornartorsiuteqartut ajornartorsiutit isigiunnaarlugit ikorfartuutissanik siumut aallarnisaataasussanik siunnerfiliisariaqartugut isumaqarpugut. Sulisinnaannginnerup aammalu sulinnginnerup peqqutai inuiattut soqutigalugit ataatsimoortumik alloriarfeqartariaqarneq isumaqarfigaarput avataaniit sulisinnaanngitsortavut taarsiinnarneqartalernissaat siunnerfiunanilu politikkiusutut naliligaassaangimmat.

Siunnersuutit tamaasa tamakkiisumik taperserpavut nuannaarpugullu Naalackersuisut siunnersuutitut tapersiinerannut. Naalackersuisut innersuussutigaat aatsaat UKA2012-mut appassaaneerneqarnissaa pissasoq, tamannalu isumaqatiginngilaput. Isumaqarpugut inatsisartut upernaaq maanna ataatsimiinneranni isumaliutissiissutissartik naammassillugu suliarisinnaakutsooraat periarfissillugillu Naalackersuisut inatsiliorsinnaanissaannut aasarlu naallugu periarfissaqartinneqarlutik tusarniuteqarnissaminnut inatsisissap allannguutitassai inatsisartunut ukiamut naammasitillugit, taamaammat Siumumit oqaatigissuarput suliaq manna upernaaq manna inatsisartunit naammassineqarluni suliarineqariissasoq.

Siunnersuuteqartut qamanga pisumik qutsavigaavut nunatsinni nunaqavissut sulisorineqarnerunissaannik aammalu suliap piffissaqarfigineqarnerusumik nalilersortalernissaanik siunertaqartumik siunnersuutaannut, aaliangiiffigisassatullu siunnersuutit appassaaneerneqartinnagit inuussutissarsiornermut ataatsimiititaliamit suliarineqaqqaassasut.